

спеціалістами при проведенні слідчих дій: монографія. Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2007. 248 с.

11. Разумов Э.А., Молибога Н.П. Практическое руководство по осмотру места происшествия: теория, тактика, техника : учеб.–практ. пособ. / под ред. И.П. Красюка. Киев: 2015. 750 с.

12. Участь спеціаліста-криміналіста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій: навч. посіб. / Є.Ю. Свобода, А.В. Кофанов, А.В. Самодін та ін. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 432 с.

13. Участь спеціаліста в огляді місця події: практичний посібник / кол. авторів; за заг ред. О.Г. Рувіна, Б.Б. Теплицького, С.С. Чернявського. Харків: Фоліо, 2018. 127 с.

Грушко Іван Юрійович,

студент 101 н. г. СЕ

навчально-наукового інституту № 2

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Волошин Олексій Гнатович,

старший викладач кафедри

криміналістичного забезпечення

та судових експертиз

навчально-наукового інституту № 2

Національної академії внутрішніх справ

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЗАГИБЛИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНА

Події останніх років в Україні викликають величезний суспільний резонанс і вимагають осмисленої оцінки. Так, варто зазначити, що російсько-українська війна триває вже майже 10 років. Вона бере свій початок з лютого 2014 року. Тоді війська російської федерації без знаків розрізнення вторглися на територію Кримського півострова і захопили будівлі Ради міністрів та Верховної Ради АР Крим, усі адміністративні приміщення, а також заблокували українські військові містечка та встановили контроль над транспортними магістралями і іншими стратегічно важлими об'єктами.

16 березня 2022 року в Криму відбувся незаконний референдум про приєднання півострова до складу росії, який не був визнаний ні Україною, ні міжнародною спільнотою. Голосування під час проведення референдуму пройшло з численними порушеннями. За

його сфальсифікованими результатами 21 березня 2014 року захоплені і тимчасово окуповані російськими військами АР Крим та м. Севастополь незаконно включили до складу рф [1].

02 вересня 2014 року Верховною Радою України був прийнятий Закон «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції», положення якого передбачають особливості життєдіяльності суспільства у зазначений проміжок часу [2].

30 квітня 2018 року Президент України Петро Порошенко підписав Наказ Головнокомандувача Збройних сил України «Про початок операції Об'єднаних сил із забезпечення національної безпеки й оборони, відсічі та стримування збройної агресії російської федерації на території Донецької та Луганської областей» [3]. Таким чином, в квітні 2018 року розпочато операцію Об'єднаних сил, головною метою якої стало не стримування ворога, як було при проведенні антитерористичної операції, а звільнення території України від російських окупаційних військ та захист територіальної цілісності нашої держави.

З першого дня збройного протистояння на сході нашої держави українським військовим довелося вести бойові дії за складних умов, коли противником були іррегулярні збройні формування, які повсякчас отримували поповнення живою силою, зброєю та ресурсами з території рф. Російські війська майже цілодобово обстрілювала позиції українських військових та постійно намагалися розширити підконтрольні їм території. Характер їх дій на полі бою залишився незмінним до сьогодні.

Таким чином, впродовж восьми років, до 24 лютого 2022 року, тривала «гібридна» фаза російсько-української війни, під час якої військово-політичне керівництво рф офіційно заперечувало причетність росії до бойових дій на території України.

Станом на 31 січня 2021 року, за даними Управління Верховного комісара ООН з прав людини, загальна кількість людських втрат у російсько-українській війні з 2014 року становить 42-44 тисячі осіб, з яких загинуло 13100-13300 осіб, а було поранено – 295000-33500 [4].

Через ускладнення ситуації на сході України, Володимир Зеленський 23 лютого 2022 року видає указ «Про введення надзвичайного стану в окремих регіонах України», що передбачав запровадження надзвичайного стану в усіх, окрім тимчасово окупованих, областях України з 00:00 24 лютого 2022 року [5].

У зв'язку з військовою агресією рф, на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до пункту 20

частини 1 статті 106 Конституції України, а також Закону України «Про правовий режим воєнного стану» 24 лютого 2022 року о 5 годині 30 хвилин в Україні було введено воєнний стан строком на 30 діб [6].

Генеральна Асамблея ООН у своїй резолюції «Принципи Статуту ООН, що лежать в основі всеосяжного, справедливого і тривалого миру в Україні» від 2 березня 2022 року засудила дії росії та назвала їх агресією проти України. Міжнародний суд ООН в Гаазі 16 березня 2022 року зобов'язав росію припинити розпочаті 24 лютого 2022 року воєнні дії в Україні [7].

З першого дня збройного конфлікту росія порушує правила ведення війни і норми міжнародного права та масово вчиняє воєнні злочини та злочини проти людяності, вбиваючи цивільних, руйнуючи інфраструктуру та депортуючи населення. Також на звільнених від окупації територіях постійно фіксують масштабні злочини проти цивільних осіб, здійснені російськими військовими.

Особливо жахливими є злочини російських окупантів проти українських дітей. Лише за підтвердженими даними, сотні з них загинули і більше тисячі були поранені. Російська сторона активно здійснює незаконну депортацію десятків тисяч дітей з тимчасово окупованих територій України – цілеспрямований характер цих дій підтвердив Міжнародний кримінальний суд, видавши 17 березня 2023 року ордер на арешт президента рф та російської уповноваженої з прав дитини [8].

Українці, з першого дня вторгнення, дають гідну відсіч агресорові вздовж усієї лінії фронту. Активний супротив з боку Збройних Сил України, сил територіальної оборони та українських громадян спричинив значні втрати російських окупантів та зламав плани кремля щодо захоплення Києва та зміни влади в Україні. Військові нашої держави не лише не дали ворогу просунутися вглиб території України, а й почали активно звільняти раніше окуповані рф території.

Так, м. Ізюм звільнили від російської окупації 13 вересня 2022 року. Це – результат стрімкого контрнаступу української армії на Харківщині. А вже 15 вересня президент України Володимир Зеленський заявив, що в місті виявили масові братські могили. Розпочалася ексгумація тіл. За словами обмудсмена Дмитра Лубінця, в деяких могилах поховані цілі родини цивільних – з однаковою датою смерті. Він також розповів, що під час проведення ексгумації були знайдені тіла українських військових із ймовірними ознаками катувань – у них були зав'язані руки [9].

Станом на лютий 2023 року похованими в братських могилах Ізюма вважається 451 людина, 143 з яких досі залишаються невідомими. За словами старшої слідчої Харківського обласного управління поліції Людмили Подбой інсує багато людей, які звертаються з завами про зниклих безвісти родичів в м. Ізюм. У них відбирають біологічні зразки, ДНК-профілі яких направляють на молекулярно-генетичну експертизу [10].

Неможливо уявити передсмертний жах людей, закатованих росіянами у Бучі. Протягом неповного березня 2022 року росіяни вбили в Бучі більше 60 цивільних. А загалом, за даними Офісу Генпрокурора, в Бучі загинуло близько 700 людей. Не всіх убитих наразі знайшли та ідентифікували [15]. Сотні українців замучені тортурами рашистів у підвалах Бородянки та вбиті ворожими кулями й факетами у Маріуполі, Ізюмі, Краматорську, Крименчуці, Дніпрі, у селі Гроза на Харківщині тощо. (див. дод. 3,4) Тепер воєнні злочини перестають мати чітку географію – майже кожне місто нашої держави від Харкова до Львова, від Одеси до Чернігова має свої історії про їх вчинення. Бойовики щоденно обстрілюють населені пункти України з різних видів озброєння (міномети, танки, ствольна артилерія, РСЗВ, ЗРК, ОТРК, БПЛА та тактична авіація) спричиняючи матеріальні та людські втрати.

Прикладами воєнних злочинів, які регулярно вчиняються військовими рф, є пошкодження об'єктів цивільної інфраструктури, факти поранення/загибелі цивільних осіб внаслідок застосування зброї окупантами, розташування та використання військової техніки в житлових кварталах міста та ведення там бойових дій, пошкодження медичного транспорту, лікарень, насилля щодо медперсоналу тощо.

Станом на зараз, інформація про кількість загиблих і поранених військовослужбовців становить близько 30 тис. осіб. Остання офіційна інформація щодо кількості втрат української армії була оприлюднена радником Офісу Президента України Михайлом Подоляком в грудні 2022 року. За його словами кількість загиблих військослужбовців України становила приблизно 13 тисяч осіб [11].

Говорячи про втрати серед цивільного населення, варто зазначити, що Моніторингова місія ООН з прав людини станом на листопад 2023 року підтвердила загибель 10 тисяч мирних жителів від початку повномасштабного російського вторгнення в Україну. Серед офіційно підтвердженої кількості загиблих – 560 дітей [12].

Викликає болючий сум розуміння, що в 21 сторіччі тисячі українців гинуть, віддаючи життя в боях за свою Вітчизну, захищаючи її суверенітет, незалежність та державність. Україна розуміє

відповідальність за життя кожного громадянина, який загинув під час цієї непроголошеної війни, а тому справою її честі є встановлення та вшанування імені кожного героя. Попереду для України – найстрашніша спадщина конфлікту: пошук зниклих безвісті та загинблих.

Все це актуалізує проблеми законодавчого та інформаційного забезпечення геномної ідентифікації в Україні, вирішення яких вбачається в реформуванні вітчизняного законодавства та впровадження сучасних інформаційних технологій у всіх сферах суспільного життя

Список використаних джерел:

1. Печерський А., Букет Є. «Хронологія російсько-української війни: етапи відсічі вторгнення рф». Головна – АрміяInform. URL – <https://armyinform.com.ua/2023/02/24/hronologiya-rosijsko-ukrayinskoyi-vijny-etapy-vidsichi-vtorgnennya-rf/> (дата звернення: 24.02.2023).

2. Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції: Закон України від 02.09.2014 №1669-VII. URL – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1669-18#Text>.

3. Порошенко закінчив АТО і почав операцію Об'єднаних сил. Головна – Українська правда. URL – <https://www.pravda.com.ua/news/2018/04/30/7179155/> (дата звернення: 30.04.2018).

4. ООН підрахувала кількість жертв бойових дій на Донбасі. Головна – Радіо Свобода. URL – <https://www.radiosvoboda.org/a/news-oon-kst-gertv-boyovyh-donbas/31110937.html> (дата звернення: 19.02.2021).

5. Про введення надзвичайного стану в окремих регіонах України: Указ Президента України від 23.02.2022 №63/2022. URL – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/63/2022#Text>.

6. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 №389-VIII. URL – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

7. Міжнародний суд ООН наказав росії зупинити війну проти України. Головна – Українська правда. URL – <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/16/7331940/index.amp> (дата звернення: 16.03.2023).

8. Буча, Маріуполь, тепер Ізюм. Росія всюди залишає по собі смерть. Головна – BBC NEWS Україна. URL – <https://www.bbc.com/ukrainian/news-62934930.amp> (дата звернення: 16.09.2022).

9. Солодовнік М., Гребінник Д. «Загиблих в Ізюмі ховають вдруге. Імена 143 людей досі не встановили: репортаж». Головна – Суспільне Новини. URL – <https://suspilne.media/amp/379358-zagiblih-v-izumi-hovaut-vdruge-imena-143-ludej-dosi-ne-vstanovili-reportaz/> (дата звернення: 08.02.2023).

10. Шрамович В. «Яблунська тіні вбитих. Прогулянка найкривавішою вулицею в Бучі». URL – <https://www.bbc.com/ukrainian/features-64813449.amp> (дата звернення: 03.03.2023).

11. У Зеленського назвали втрати української армії в війні проти РФ. Головна – Слово і діло. URL – <https://www.slovoidilo.ua/2022/12/01/novyna/polityka/zelenskoho-nazvaly-vtraty-ukrayinskoyi-armiyi-vijni-proty-rf> (дата звернення: 01.12.2022).

12. Кількість загиблих внаслідок війни в Україні цивільних перевищила 10 тисяч – ООН. Головна – Слово і діло. URL – <https://www.slovoidilo.ua/amp/2023/11/21/novyna/suspilstvo/kilkist-zahyblyx-vnaslidok-vijny-ukrayini-cyvilnyx-perevyshhyla-10-tysyach-onn> (дата звернення: 21.11.2023).

Демедюк Марина Сергіївна,
студент 101 н. г.(СЕ)
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:
Волошин Олексій Гнатович,
старший викладач кафедри
криміналістичного забезпечення
та судових експертиз
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ

СУДОВІ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Однією з головних ознак цивілізованої держави є забезпечення екологічної безпеки країни. Вона є компонентом національної безпеки, визначає ступінь захищеності людини, суспільства, є таким станом навколишнього природного середовища, за якого забезпечується